בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תצ"ח

פרשת
שמות
תשפ"ו

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי השם יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **שְׁמוֹת** - ספר חדש מחמשה־חומשי־תורה, והוא תחלת **ימי השובבי"ם הקדושים**, שהם ימים מסוגלים מאד לתשובה שלימה ולהידבק בהקב"ה.

ששת הפרשיות של ימי שובבי"ם - שהן ש'מות ו'ארא ב'א ב'שלח י'תרו מ'שפטים - עוסקות ב'גלות־מצרים' והגאולה ממצרים, וְהַקְרָבָה של נשמות ישראל להר־סיני - לקבלת התורה.

והנה ידוע להו כלל גדול, שכשקורין את פרשיות התורה, זה לא סתם 'סיפור'... זה לא שיש 'מצוה' לקרוא בכל שנה על גלות־מצרים והגאולה משם, **אלא זה צריך להיות דבר חיוני - שאנחנו 'חיים' את זה ויודעים שיש ענין של 'גלות־מצרים' ו'יציאת־מצרים'!**

הרי יש לנו את מצות "זכירת יציאת מצרים" בכל יום בוקר וערב, ואנחנו מקיימים את זה בעת אמירת קריאת־שמע - בפרשת ציצית, ששם מזכירים בפסוק האחרון: **אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: אֱמֶת**; ובזה מקיימים מִצְוַת־עֲשֵׂה מדאורייתא של "זכירת יציאת מצרים"; ומה העניין בזה? וכי זה רק בשביל "לזכור" שהיתה פעם גלות־מצרים, וזהו?...

על זה הסבירו לנו הצדיקים, שאין 'זכירה' גרידא, אלא האדם צריך "לחיות" עם זה ולדעת שהעניין של 'גלות־מצרים'

ו'הגאולה ממצרים' זה עובר על כל אדם בכל יום ממש!

ומהי '**גלות־מצרים**'? כלל המיצרים שעוברים על האדם [**מִצְרַי"ם** אותיות **מֵצַר־יַם**], כל הדחקות, הצרות והלחצים שאדם עובר בחייו, אבל יש 'תכלית' בכל אלו הדברים! זה לא שהנה אתה מקבל ח"ו יסורים אז 'אתה מקבל עונש!'... **יש בזה "תַּכְלִית"! זו "יְרִידָה לְצֹרֶךְ עֲלִיָּה"!**

בפרשת **ויגש** מצינו שהבטיח הקב"ה ליעקב אבינו: **"אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָל�ֹה"** - אומר הקב"ה ליעקב אבינו: 'אני יורד עמך למצרים!' ולמה? כי גם ל'ירידה' יש תכלית, ולא רק שיש בזה תכלית, אלא **הָעֲלִיָּה הִיא כְּפוּלָה**, וכמו שרואים בלשון הפסוק: "אָנֹכִי **אֵרֵד** עִמְּךָ מִצְרַיְמָה" - '**ארד**' לשון 'אחד', אבל: "וְאָנֹכִי **אַעַלְךָ** גַּם **עָלֹה**" - לשון כפולה, כי אחר הירידה למצרים מגיעה עֲלִיָּה כפולה! כשיוצאים ממצרים מקבלים 'שפע כפולה'!

והעניין הזה מוסבר בדברי רבינו ז"ל (ליקו"מ ח"א סי' כ"ב), שֶׁכָּל הירדות של האדם הן כדי להביא אותו לַעֲלִיָּה; יש אדם שנשבר מאד בקרבו - 'מה יהיה איתי... איך עבר עלי מה שעבר'... ויש אנשים שאינם יכולים לקרר את המצפון שלהם - 'איך הגעתי למקומות כאלו?! איך נקלעתי לדברים כאלו קשים בחיים?!'... - ובעצם על־פי־רוב זו בכלל לא האשמה של האדם, כי כך הוא נולד וכך הוא חונך, וזה לא היתה הבחירה שלו בכלל... הוא לא גדל בסביבה כ"כ חזקה בתורה ויהדות, וממילא עבר עליו מה שעבר...

אבל כשאדם זוכה להתקרב - הוא זוכה להתחזק, ובפרט כשהוא זוכה להתקרב לצדיק אמיתי, וזוכה שמתגלים לו כל הלימודים של רבינו - **רבינו כבר לוקח אותנו וְשָׁם אותנו במקום אחר לגמרי... הוא מגלה לנו שכל מה שעבר עלינו - הכל היה לטובה!**

ואכן, אלו דברים מאד עדינים, כי אדם טוען: 'הלא יש לי בחירה, ואיך אתה יכול להגיד לי שֶׁכָּל מה שעברתי וכל מה שהייתי במקום כ"כ גרוע ושפל - זה היה מן השמים והכל מושגח?'... **אבל כך הוא! אמנם זה דברים שנפלאים מאד, והם סתרי נסתרות הבריאה, אנחנו לא יודעים בזה כלום, זה סוד גלגולי נשמות...**

ובעצם גם כל ירידת נשמות ישראל למצרים וְסֵבֶל העבודת־פרך שסבלו

שם כל השנים[א] היה ענין של 'גלגול נשמות', וכמוסבר בדברי האריז"ל[ב], שֶׁכָּל 'ירידת מצרים' היתה תיקון של תחילת הבריאה - אדם הראשון, שֶׁבְּרָאוֹ הקב"ה בזה העולם כדי שיכיר את הקב"ה, ויחיה בתוך 'גן־עדן' - יהיו לו החיים הכי טובים והכי שמחים שיכול להיות.

הרי הוא יציר־כפיו של הקב"ה, ואי־אפשר שיהיה משהו אחר... אם הקב"ה עושה דבר כלשהו - זה בתכלית השלימות... אבל **באותו זמן** מוכרחים לתת לבן־אדם את הבחירה, **כי בלי בחירה אין חשיבות לעבודה שלו!** אתה מביא לאדם הכל מוכן - הנה יש לך 'גן־עדן'... יש לך רוחניות, יש לך גשמיות, לא חסר לך כלום... - זה לא אפשרי, זה כמו שהקב"ה יעשה כביכול את עצמו... **כל המעלה של האדם שעובר עליו מה שעובר - דברים שהוא לא יודע 'איך' ו'למה' - והוא מתחזק! יש לו בחירה, מסיתים אותו ומבלבלים אותו - הן מעצמו, מן היצר־הרע שבתוכו, והן מן היצר־הרע שמבחוץ המתלבש באנשים שמנסים להפריד ולהרחיק אותו מן הקדושה, אבל הוא עומד חזק! זה כביכול כל השעשועים של הקב"ה!**

רבינו אומר (ליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן רלג): **'כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים, וְהוּא מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וּמְנַצֵּחַ אוֹתָם, יֵשׁ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִזֶּה'**; המחשבות הלא־טובות מבלבלות מאד את האדם וגורמות לו 'בלבול המוחין' הנקרא בדברי רבינו במקום אחר: **'מבול'** - שזה כלליות הבלבולים שעוברים על האדם...

רבי נתן כותב ב'חיי־מוהר"ן' (סימן תקצ): **'פַּעַם אַחַת הָיָה קוֹבֵל אִישׁ אֶחָד לְפָנָיו זַ"ל אֵיךְ שֶׁקָּשֶׁה לוֹ מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל, כִּי הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מְבַלְבְּלִין אוֹתוֹ מְאֹד'** - יש אנשים שאין להם ישוב־הדעת אף לא לרגע אחד... הוא כמו 'יו־יו' - הנה הוא עולה, הנה הוא יורד... וכזה היה אותו אחד שֶׁקָּבַל לפני רבינו ז"ל.

'הֵשִׁיב לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל: מְקַבְּלִין זֹאת לְכַפָּרַת עָוֹן ("נֶעמט מֶען דָאס אֶהן פַּאר אַ כַּפָּרַת עָוֹן")' - כלומר: 'תיקח את זה לכפרת־עוונות'...

מוסיף רבי נתן: **'וְחַיֵּךְ קְצָת'** - רבינו חייך קצת כשאמר לו זאת.

מדוע רבינו חייך? מסביר רבי נתן: **'כִּי**

א. הגזירה היתה לארבע־מאות שנה, ולמעשה היו אלה מאתיים־ועשר שנים.

ב. אמנם הענין הזה שייך לימי שובבי"ם, שהם מבוארים ב'כתבי האר"י' בשער היחודים ושער רוח־הקודש, אבל הדברים האלה הם מבוארים ב'שער יציאת מצרים' לגבי חג הפסח.

הֲלֹא בֶּאֱמֶת אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם בְּעַצְמָם עֲוֹונוֹת, וְעַל־כֵּן חַייִךְ קְצָת'; דהיינו, מבואר כמה פעמים בדברי רבינו, שֶׁכָּל המחשבות לא־טובות וכלל הדברים שעוברים על האדם - **אלו העוונות בעצמם!** ולפי־זה לכאורה '**לקחת את זה לכפרת־עוונות**' זו סתירה... כי הם הם העוונות! ועל־כן רבינו חייך קצת.

אבל ממשיך רבי נתן להסביר: '**אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן בְּוַדַּאי כָּל דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק, כִּי עַל־כָּל־פָּנִים בָּזֶה שֶׁאֵין מְהַרְהֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וְיוֹדֵעַ שֶׁבְּוַדַּאי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְקָרְבוֹ וּלְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ רַק שֶׁעֲוֹונוֹתָיו גָּרְמוּ לוֹ כָּל אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת הַבָּאִין לְבַלְבְּלוֹ, וְיֵשׁ לוֹ עֵצָה מִזֶּה וּבוֹרֵחַ מֵהֶם בְּכָל כֹּחוֹ, יָכוֹל לִהְיוֹת בְּוַדַּאי שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ נֶחְשָׁב לוֹ לְכַפָּרַת עָוֹן**'; כלומר, אם אדם חזק באמונה, ואף שעובר עליו כאלה בלבולים, ואין לו מנוחה מהם, הוא פונה להקב"ה ואומר: '**רבש"ע, הריני מקבל את זה לכפרת־עוונות!**' - ונכון שהמחשבות האלה בעצמם הם העוונות שלו, אבל הוא מחזק את עצמו ומאמין שֶׁכָּל הבלבולים האלה שעוברים עליו - הם ג"כ לכפרת־עוונות!

הפסוק אומר (תהלים לג, ט): "**כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד**"; והגמרא אומרת (שבת קנב.) שהפסוק הזה נאמר על הבלבולים שעוברים על האדם מצד התאוות והמשיכות הלא־טובות, ומה אומר הפסוק? "**כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי**" - הקב"ה אמר לו לאדם כל־מיני משיכות לא־טובות, מתגברות עליו מידות לא־טובות, התאוות מושכות אותו, והוא מתאנח? 'מה איתי?'... אבל כשאדם יודע שבעצם הכל מן השמים - הוא יודע איך להתחזק.

והנה, כשאומרים לבן־אדם '**זה הכל מן השמים**' - אין הכוונה שזה פוטר אותו מן החוב שלו להתבגר על הניסיון ולהגיד 'אינני יכול לעשות כלום, אז זה לא העניין שלי'... **חס ושלום! אדם צריך להתגבר בכל הכוחות שלו ללחום נגד היצר־הרע!** חכמינו הקדושים אומרים (ברכות ה.): '**לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יִצְרוֹ־טוֹב עַל יִצְרוֹ־הָרָע**'; צריכים לעשות זאת "**ברוגז**" - לכעוס על היצר־הרע! אבל באותו זמן - אדם צריך ג"כ חיזוק... כי היצר־הרע בא ואומר לו: 'תראה מה אתה עושה! אתה לא שווה לכלום'... הוא מנסה להחליש את דעתו של האדם, ועל זה צריכים להיזהר מאד... ובשביל זה צריכים להשתמש עם אמונה!

וזה פירוש: "**כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי**" - הקב"ה אמר '**וַיֶּהִי**'! חכמינו הקדושים אומרים: היכן שכתוב '**ויהי**' הוא לשון צער; וזהו "כִּי הוּא אָמַר **וַיֶּהִי**" - הקב"ה אמר ככה! למה יש לאדם יצר־הרע? כל העניין של

יצר־הרע, כל המשיכות והתאוות שיש לאדם - אומר רבינו (ליקו"מ ח"א סי' ע"ב; ובשיחות־הר"ן כמה פעמים) שהעניין הזה של התאווה הוא דבר שלא מובן בשכל, כי זה צריך להיות מאוס ונמאס אצל האדם בתכלית המיאוס! אבל הקב"ה רצה ככה... הקב"ה נתן לאדם את העניין הזה, שזהו: **"כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי"** - הקב"ה אמר **'ויהי'** - את כל הבלבולים והצער הזה.

ומה הסוף של הפסוק? **"הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד"** - כשם שהקב"ה אמר שיהיו כל הניסיונות והבלבולים האלו - **"הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד"**! ויש בזה סוד גדול... ותחילה נבאר בפשטות: **'הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד'** הכוונה שהקב"ה יְצַוֶּה וזה יִפָּסֵק!

אבל מה הפירוש של זה לפי לימודי רבינו הקדוש? חכמינו הקדושים אומרים (ב"ר סח, ט) על הכתוב אצל אברהם אבינו (בראשית יט, כז): "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם **אֲשֶׁר עָמַד שָׁם** אֶת פְּנֵי ה'" - **'אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה'**; וזה הפירוש לענייננו: באמת הקב"ה ברא את היצר־הרע, הקב"ה אומר: **'בראתי יצר־הרע'** - 'אני בראתי אותו! כל הבלבולים שעוברים עליך, אני בראתי אותם!'. ומה אדם יכול לומר? **'אין לי מה לעשות נגד זה'** - והוא בורח... **'ככה אני, וזהו זה'...** על זה בא ואומר הפסוק: **"הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד"** - **'וַיַּעֲמֹד'** זה **תְּפִלָּה**!

עובר עליך מה שעובר? אני נותן לך את הפתרון: **"הוּא צִוָּה"** - הקב"ה צוה **"וַיַּעֲמֹד"** - תעמוד להתפלל להקב"ה! הקב"ה מבקש: 'תתפלל אליי!'...

יש לך בלבולים וקשיים בכל ענייני החיים שלך - בלימוד התורה, בתפילה, בקיום מצוות, בשלום־בית, כל מה שעובר עליך בחיים... ואדם אומר: 'מה אוכל כבר לעשות?'... התשובה היא: **"הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד"** - הקב"ה ציווה שתעמוד לתפילה! **תתפלל על זה! ואם תתפלל על זה - אז תראה ישועות נפלאות! אז תראה שבאמת למפרע שזה היה הקב"ה - "הוא" צוה את זה!**

ואכן, לא תמיד רואים תכף־ומיד 'על המקום' את הישועה, ואדם צריך להמשיך להתפלל שכבר ייפטר מכל הבלבולים האלו, זה לוקח זמן... **צריכים התמדה ושקיעה בעבודת ה' יתברך - תורה ותפילה!** ואשרי אדם שהוא זוכה להיות חזק, והוא תמיד מחזק את עצמו עם הנקודה של אמונה - שזה החיזוק של האדם!

ועוד הפעם: **זה שהכל מהקב"ה, והוא יתברך מנהיג את העולם, זה לא פוטר את האדם מן ההתגברות על המשיכות לא־טובות שלו, כי באמת עליך לעשות את כל מה שאתה יכול כדי להתגבר על הטומאה, אבל לוקחים מזה "חיזוק" - שהכל מן השמים! כל היצר־הרע שלי,**

וכל מה שעובר עלי - הכל זה מיד הקב"ה!

ואדם שמחזק עצמו בזה, והוא ממשיך להתפלל, לא מפסיק להתפלל! לא רק שהוא 'ממשיך' להתפלל, אלא הוא 'לא מפסיק'! **וכל זמן שיש לו יותר התגברות ויותר עובר עליו - הוא מתאמץ יותר בתפילה!** אזי אז הוא יזכה לראות שבאמת הוא מקבל את כל הכוחות האלו מן השמים - **"הוּא צוּוָּה וַיַּעֲמֹד"!**

נחזור לענייננו: כל תכלית הבריאה היתה בשביל **הניסיון של האדם**, כי בלי בחירה - אין שלימות בעבודת האדם כלל...

אז אדם הראשון בוודאי נברא עם כוחות מלאים ושכל שלם, הוא לא נברא כמו תינוק שנולד, אלא נברא **'בְּצִבְיוֹנוֹ'** - כבר היה אדם מבוגר עם שכל שלם וכו', אבל באותו זמן היה מוכרח גם לו שיהיה "כח הבחירה"...

והנה, מחמת שהוא היה יציר־כפיו של הקב"ה, הוא היה **"שלם בתכלית השלימות"**, וממילא **'מתוכו'** ו**'מעצמו'** לא היה אצלו ענין של משיכה אל הרע, אבל הקב"ה ברא את הנחש... הקב"ה ברא **'כח חיצוני'** - שהוא הנחש הקדמוני, שהוא יעמוד מנגד וינסה להסית את האדם לרדת מן השלימות שלו, וזה כבר הניסיון הכי קשה...

וכאן עלינו לזכור: **גם הנחש הוא בריאה של הקב"ה!** אבל זה אותו ענין הנ"ל, שבגלל שמוכח להיות "כח הבחירה" - מוכרח להיות כזה 'נברא' של הקב"ה שיהיה לו הכח להסית את האדם מן הקדושה... מובא בזוהר, שהסמ"ך־מ"ם רכב על הנחש, כי הם ענין אחד - הנחש, הסמ"ך־מ"ם, היצר־הרע, הם כולם אותו דבר... והוא בא להסית את אדם הראשון, והיה לו ניסיון לא קל בכלל...

אנחנו קורין את כל זה בפרשת בראשית, וחושבים שזה היה דבר קל - בא נחש, פתה את חוה, חוה באה לאדם ואמרה לו שיאכל מעץ הדעת... **אבל מדברים פה מיציר־כפיו של הקב"ה - עם שכל שלם, והנה מגיע מישהו כנגדו - שזה הנחש - ומסית אותו, ואיך הוא מסית אותו? הוא לא סתם אומר לו "תעשה חטא נגד הקב"ה"... הרי אדם הראשון הוא מושלם בדעתו, ולא יתפתה אחר זה... אלא הנחש הסית אותו בעניין של "וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים" - הוא אומר לו: 'אתה תהיה גדול יותר ממה שאתה עכשיו'...** - כי הרי אדם הראשון היה אז חשוב מאד, וכמובא במדרש שהמלאכים מביאים לו בשר ויין - הוא לא צריך לעבוד לשום דבר... הכל מוכן לו, ה'גן־עדן' עומד לפניו, הכל בתכלית השלימות... אומר לו הנחש: אתה כ"כ חשוב? אתן לך עצה: **"וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים"**

- שזה כבר ענין של ישות וגאות...

שזה יכול לקרות אצל כל אדם שזוכה כבר ב"ה להגיע איזה ענין של 'חיים טובים' ו'גן־עדן', הוא כבר זכה להתקרב לצדיקים, להתחזק, ללמוד תורה, להתפלל, ה'שלום־בית' שלו השתפר ב"ה, הוא מתחיל להרגיש איזה טעם בחיים שלו, ומה הניסיון שלו עכשיו? היצר־הרע מגיע אליו: 'תראה, אתה כבר חשוב... אתה גדול'... ונכנס בו ענין של ישות וגאות, וממילא הוא נכנס כבר לסכנה גדולה...

כי הגם שאדם זוכה באמת להתחיל להתפלל, ללמוד, לקיים מצוות, לעשות צדקה וחסד - כל הדברים הטובים שהוא עושה בחיים, ואפילו בפרנסה, וכן ב'שלום־בית' שלו - הוא השקיע והגיע למצב טוב ב"ה, **אבל בכל עת ורגע עליו לדעת שהכל זה חסד ה' - הכל זה 'מתנת־חינם' מהקב"ה! ויזכור תמיד: 'כל מה שיש לי - הכל מתנה עליונה!' ולהודות על זה להקב"ה!** אדם כזה - הוא זוכה ל**'שעשוע עולם־הבא'** (כמו שדיברנו הרבה בימי חנוכה הקדושים), יש לו טוב ב"ה, אבל הוא לא מפסיק להודות להקב"ה!

זה סירוש הסתת הנחש: **"וְהְיִיתֶם כֵּאלקִים"** - שלכאורה זה נשמע כמו משהו חָמוּר מאד... ומי יעז לומר ככה?... **אבל באמת, אם אדם יש לו מחשבות של גאות וישות - זה בעצם מה שהוא אומר...** כי חכמינו הקדושים אומרים שעל בעל־גאוה נאמר **'אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר בָּעוֹלָם'**; נמצא, שאם נכנס באדם טיפה של גאות וישות - זה בעצם מה שהוא אומר: **"וְהְיִיתֶם כֵּאלקִים"** - הוא מגרש ממנו את השכינה הקדושה, רח"ל... הוא מתגאה על כולם: 'אתה לא יודע מי אני? אני עשיתי ועשיתי'... **מה עשית?! לא עשית כלום! מתי תבין ש'אלמלא הקדוש־ברוך־הוא עוזרו, לא יכול לו' - אם הקב"ה לא היה עוזר לך בכל זיז, בכל דבר שאתה עושה, מה היית עושה? כלום... ה' ישמור איפה היית... וכמה עליך להכיר טובה תמיד להקב"ה ולהודות להקב"ה!**

והדבר הראשון: זה נותן לאדם כח 'להחזיק מעמד', ולהמשיך הלאה, ולזכות באמת להגיע לדברים יותר גדולים... אבל יחד עם זאת לדעת שהכל מגיע מהקב"ה...

שזה כל הלימוד של רבינו; רבינו הקדוש, כל מה שהוא השקיע בעבודת ה', דברים שאי־אפשר אפילו לתאר[ג],

---

ג. אם מסתכלים בספרי רבינו: שבחי־הר"ן, שיחות־הר"ן, חיי־מוהר"ן (בפרט היכן שיש קטע מיוחד על **"יגיעתו וטרחתו בעבודת ה'"**) רואים מה רבינו השקיע ממש מילדותו!

עם־כל־זאת רבינו זכה להגיע למדרגה כזו שהוא מרגיש תמיד **'כלום'!** וכמו שאמר: **'תַּכְלִית הַיְדִיעָה - שֶׁלֹּא נֵדַע'**; רבינו הרגיש תמיד: **"עדיין לא עשיתי כלום!"...**

ולמה? **כי כל מה שאדם זוכה באמת להיכנס בעבודת ה' ולהכיר גדולת הקב"ה - הוא מכיר ש"עדיין לא עשיתי כלום"...** ורבינו היה כזה חידוש בזה עד שנשבע פעם בשבת־קודש שהוא לא יודע כלום!

רבי נתן מספר בשיחות־הר"ן (סי' קט"ן): **'פַּעַם אַחַת אַחַר שֶׁבּוּעוֹת בְּקִהְלַת זַאסְלַאבּ, אָמַר לְפָנַי בְּדֶרֶךְ קִבְּלָנָא: אֵיךְ זוֹכִין לִהְיוֹת יְהוּדִי? וְהָיִיתִי מִשְׁתּוֹמֵם מְאֹד לְפָנָיו עַל זֶה, כִּפִי מַה שֶּׁהָיִיתִי יוֹדֵעַ מִגְּדֻלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ מִכְּבָר, אֲשֶׁר אִי־אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר בַּמֹּחַ כְּלָל, וַעֲדַיִן נִדְמֶה בְּעֵינָיו שֶׁלֹּא הִתְחִיל כְּלָל'**; רבי נתן הוא תלמיד קדוש וחכם, והוא השיג והבין את הדבר הזה קצת - מה רבינו מתכוון פה, איך שאחרי כל מה שזוכים ואחרי כל מה שעושים - 'עדיין לא התחלתי כלום'...

ורבי נתן מסביר זאת, שהעניין של **'תַּכְלִית הַיְדִיעָה - שֶׁלֹּא נֵדַע'** אינו דבר 'חד־פעמי', שאדם אומר: 'אני צריך לדעת שאני לא יודע... **אומר רבי נתן שרבינו התכוון שבכל פעם שיש 'ידיעה' - כל פעם שאדם זוכה ב"ה לאיזו ידיעה כלשהי, הוא זוכה להתקדם ולהגיע לעוד ידיעה - יש 'אֲשֶׁר לֹא נֵדַע' חדש! וזה אין־סופי! וממילא אמנם האדם יכול להגיד למדרגות הכי גבוהות, אבל תמיד הוא מרגיש 'לא התחלתי כלום'...**

אז זה החיזוק של האדם, שהוא צריך לדעת: כל מה שהגעת אליו - עדיין אתה לא יודע כלום! וזה לא סותר שצריכים להודות להקב"ה על כל דבר... אדרבה, זה 'חיוב' תמיד להודות להקב"ה - **'בָּרוּךְ ה'! תּוֹדָה לָאֵ-ל! אֲנִי מוֹדֶה לְשִׁמְךָ! אֲנִי מְהַלֵּל לְשִׁמְךָ! אֲנִי מַמְשִׁ מוֹדֶה לְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁזָּכִיתִי!** אבל יחד עם זאת: **'אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחַלְתִּי כְּלוּם'...**

וְזוֹ הָעֲבוֹדָה של האדם **תמיד** - בכל החיים שלו, לדעת שהוא מוכרח תמיד להתחיל מחדש! מצד אחד הוא מודה על כל מה שהגיע **עד עכשיו**, ומצד שני - הוא ממשיך **הלאה**!

אז העניין של **"וְהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים"** הוא פגם של ישות שהנחש מסית את האדם: **'וְהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים'** - הוא אומר לאדם: 'אתה תהיה בעצמך כאלקים... הקב"ה הוא מחיה אותך ונותן לך את כל הדברים האלו, אני אגרום לך שתוכל אתה ג"כ להיות ככה'...

לא נשכח שלא היה לו לאדם הראשון ממי ללמוד מה עושים במצב הזה... לא

היה לו **'ניסיון'** של החיים - הרי הוא עכשיו נברא... כל הסיפור עם הנחש היה בתוך השעה הראשונה מאז שהוא נברא - יום שישי אחה"צ, ובתוך שעה אחת היה כל הסיפור הזה... **כי כך הם החיים: יש לך טוב? מוכרח להיות "זֶה לְעֻמַּת זֶה" ניסיון - תיכף־מיד!** אותו דבר פה: אדם הראשון זכה שהקב"ה ברא אותו בזה העולם, והוא נמצא בתוך הגן־עדן, לא חסר לו כלום, אבל מיד בא הנחש ומסית אותו... הוא אומר לו: **יש לך דברים יפים, אני אתן לך יותר יפה מזה...**

וכמה אדם צריך להיזהר מהפגם הזה - **'ישות'**; נגיד שאדם זכה להשיג משהו באמת, **אבל הוא צריך להיות עם 'הכנעה' - לדעת ש"זה לא ממני! אני לא עשיתי כלום! וכי אני עשיתי?!"...**

ואדם הראשון היה צריך להרגיש זאת ביותר - 'וכי עשיתי משהו? הלא עתה נבראתי... נבראתי ואני מוצא פה את הכל בזה העולם... ואני צריך רק להתחיל להודות להקב"ה - **"לְכוּ נְרַנְּנָה לַה"**'!'...

ואכן כך מובא במדרש, אחר שאדם הראשון נברא - כל החיות והבהמות ראו את הבריאה שנקראת **'אדם'**, ואמנם יש דבר שנקרא **"נפש הבהמית"**, אבל לבהמות וחיות אין להם שכל... והנה הם רואים שיש פה **'אדם'** שהוא מתפקד, ועושים בשבילו הכל - המלאכים מביאים לו הכל, לא חסר לו כלום, אז הם רצו להשתחוות לו... אצלם זה ג"כ חידוש... ואדם הראשון אמר להם את הפסוק שֶׁבּוֹ אנחנו מתחילים את קבלת שבת: **"לְכוּ נְרַנְּנָה לַה' נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ"** - אדם הראשון אומר לכל הבריאה: משתחווים ליי?! **"לְכוּ נְרַנְּנָה לַה' נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ"** - בואו נלך ונרנן ונריעה למי שברא את כולנו, **הקדוש־ברוך־הוא!** וזו היתה התכלית - שהוא יישאר ככה...

אבל בא נחש, שהוא ג"כ בריאה של הקב"ה, אבל עליו רוכב הסמ"ך־מ"ם, שהתפקיד שלו הוא להסית את האדם, ואיך? על־ידי פגם של **'ישות'** - אתה לא רואה שאתה חשוב?... אמנם זה ניסיון מאד מאד לא קל, אבל מוכרחים לדחות אותו לגמרי!

והנה הוא בא בהתחלה לחוה, כי **'נָשִׁים דַּעְתָּן קַלָּה'**, והסית אותה, והיא ג"כ נבראה כדי לשמש את האדם ולעזור לו - **"עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ"**, והנחש ידע שיותר קל לפתות את אדם הראשון דרך חוה; וגם לה לא היה ניסיון קל - **'מה אתה רוצה ממני? אני פה כדי לחזק את בעלי ולעזור לו, זו התכלית שלי, הרי נבראתי ממנו!'** וכמ"ש: **"כִּי מֵאִישׁ לֻקָּחָה זֹּאת"** - הקב"ה לקח צלע מן האדם ובנה את האשה, שזה באמת כל הסוד

של **'שלום־בית'** - כשכל אחד יודע את התפקיד שלו, שיהיה **"שִׁוְיוֹן זְכֻיּוֹת"**... - אבל לכל אחד יש את הזכויות שלו! לכל אחד יש את העבודה שלו!

משל לפועל שמגיע אל ה'בוס' שלו, ויטען לפניו שצריכים **"שִׁוְיוֹן זְכֻיּוֹת"** - 'למה אתה הבעל־הבית'... **מה יגידו לו? "לָךְ מֵאֵיפֹה שָׁבָאתָ!"...** אמנם תה פועל טוב, עובד כמו שצריך, ואכן תקבל את המשכורת הכי מושלמת בעזרת השם, אבל **תזכור את המקום שלך...** זה המקום שלך - אתה 'פועל'! ואם אכן תעשה את מלאכתך נאמנה, יוסיפו לך בכל פעם יותר ויותר במשכורת... כי הבעל־הבית יודע שהוא באמת הוא עושה את מלאכתו נאמנה - אז אדרבה... אבל העיקר שהוא מכיר בעצמו שהוא **'פועל'** ולא **'בעל־הבית'**...

אותו דבר לענייננו: הקב"ה ברא את אדם ואת חוה, וזה **"צוות"** שצריך לעבוד ביחד, ולכל אחד יש את העבודה שלו; העבודה של האדם היא להשקיע יותר בעניינים רוחניים - בתורה, בתפילה, ובכל קיום המצוות, והאשה נבראת כדי לעזור לו... לא שלוקחים ממנה את הזכויות, אדרבה, זו הזכות שלה!

שזה אותו ענין של **'ישכר וזבולון'** - מדוע שניהם קיבלו את אותו השכר? ואדרבה, מדוע מקדימים הרבה פעמים את זבולון לישכר? כי שבט זבולון הם ה**'תמכי אורייתא'** - על־ידם לומדי התורה יכולים לעסוק בתורה, **ואם־כן מגיע להם "שכר" ממש!**

אותו דבר ב'שלום־בית' - אדם זוכה להתחתן, יש לו **שופתות מלאה** ממש! זו הזכות של האשה, והיא צריכה לדעת את זה, ולשמוח בתפקיד הקדוש שלה! ובזה יש את אותו ניסיון של הנחש, שהוא יכול לבוא ולהגיד לה: למה את כ"כ מסכנה?... הוא בא אליה לכתחילה עם הענין של **"וְהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים"**, והיא מתפלאת: **'אני ג"כ יכולה להיות ככה?'**... ועל־ידי־זה הוא פִּתָּה גם את האדם הראשון, וזה היה כל ענין חטא עץ הדעת...

והכלל, שאדם צריך ללכת בצורה של **'הכנעה'** - אני שמח עם התפקיד שלי, והאשה שמחה עם התפקיד שלה! אדם הראשון שמח עם התפקיד שלו, חוה שמחה עם התפקיד שלה, ועובדים יחד בשיתוף פעולה שלימה ובשמחה עצומה... **זה גן־עדן! זה הגן־עדן הכי גדול שיכול להיות!** משא"כ כשאדם מתחיל עם השטות של "אני רוצה **'שִׁוְיוֹן זְכֻיּוֹת'"**... ובאיזו בחינה זה היה אצל אדם הראשון בעצמו, שהוא חשב: למה באמת שלא יתקיים אצלי **"וְהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים"**?... **הרי הקב"ה ברא**

אותך, איך אתה רוצה שיהיה "וְהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים"?!...

אכן, אלוה דברים דקים מאד, ואנחנו רק מדברים מזה כדי 'לְשַׂבֵּר אֶת הָאָזֶן', שזה מה שהיה במקצת ענין הפיתוי של הנחש, שזה היה עם חכמה גדולה - תחילה הנחש רק דחף את חוה, כי חוה אמרה שהקב"ה ציווה אפילו לא לנגוע בעץ - **"וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן תְּמֻתוּן"**, בשעה שהקב"ה אמר רק לא לאכול... ורבי נתן מסביר בזה, שזה ענין שאסור **'להוסיף על הציווי'** - אדם צריך לדעת מה **'כן'** ומה **'לא'** - מה הקב"ה **מְצַוֶּה** ומה הוא **לא מְצַוֶּה**!

ואפילו אם אדם עושה איזו **חומרא** וכו' - הוא מרגיש שעליו להוסיף משהו - עליו לדעת שזה לא אומר שכך הקב"ה ציווה... כלומר: אם אדם צריך להוסיף איזה 'גדר' ואיזו 'הוספה' כדי לשמור על עצמו - הוא צריך לדעת שזה רק בתור 'תוספת', וזה לא משהו שכתוב בשו"ע... כי אכן, לפעמים אדם מרגיש שהוא רוצה להוסיף משהו, אבל לא להגיד שכך הקב"ה אמר לנו...

וזה מה שהיה אצל חטא אדם וחוה: הקב"ה לא אמר **לא לנגוע** בו אלא **לא לאכול** ממנו, ומיד כשהיה הוספה על הציווי - יש כבר ענין של **'אַל תְּצַדֶּק הַרְבֵּה וְאַל תְּרַשַּׁע הַרְבֵּה'**... לפעמים אדם מוסיף לעצמו כל־מיני **'חומְרוֹת'** ודברים יתירה, וזו הסתה של הנחש... אז הנחש הוא ערמומי - דחף אותה, היא נפלה ונגעה בעץ, ואמר לה: 'לא קרה לך כלום... מה את מפחדת?'... והנה היא צריכה אז לזכור היטב: **הקב"ה לא אמר לי לא לנגוע אלא רק לא לאכול...** אבל זה נעשה כשאדם נכנס בדברים כאלה - שהוא מוסיף כל־מיני **'חומְרוֹת'** וכו', ואח"כ הוא לא יכול לעמוד בזה... אדם מקבל יותר מדי על עצמו, והוא לא יכול לעמוד בזה, אז הוא נופל לגמרי... הוא אומר "זה לא בשבילי"... **מי ביקש ממך?... לא ביקשו ממך 'להוסיף', וממילא לא 'לגרוע'...**

אז זה ג"כ שיקול־דק מאד, וזה היה ג"כ חלק מן ההסתה של הנחש - שהוסיפה חוה על הציווי, ואמרה שגם אסור לנגוע, ומזה השתלשל שנגעה וראתה שלא קרה כלום, וחשבה שיכולים לאכול ג"כ, ונתן גם לאדם, וקרה מה שקרה...

מדוע אנחנו מזכירים את כל העניין הזה? כדי להגיע אל הנקודה של **הבחירה** שהיתה לאדם הראשון, שזה דבר הכרחי; **אם אדם הראשון היה עובד את הקב"ה בלי שום הסתה ובלי שום 'כח הבחירה' - מסביר האר"י הקדוש ב'עץ־חיים' וכו' - היתה כל הטובה שלו וכל החיים שלו בבחינת "נַהֲמָא דְּכִיסוּפָא", כלומר: לֶחֶם שֶׁל בּוּשָׁה.**

משל לעני שאין לו כלום - אין לו פרוטה! אין לו אוכל, אין לו שום דבר! והנה אדם מרחם עליו, ונותן לו סעודה וכו', והעני אוכל בוודאי - הרי הוא צריך להחיות את עצמו, הוא לא ימות ברעב... אבל הוא אוכל עם בושה, למה? כי הוא מכיר: **'אני לא עבדתי על זה; לא עשיתי כלום; בן־אדם ריחם עלי ונתן לי לאכול'...** ואכן, הוא מחזיק טובה עצומה להנותן - שבזכותו הוא לא גווע ברעב, אבל **אין בזה השלימות הכי גדולה - כי יש בזה בושה...**

ומה היה יותר טוב מזה? כשהיה עושה משהו בשביל טובת ההנאה שקיבל; אכן, אם אדם הוא רעב - **'אין בודקין למזונות'**, וצריכים תיכף־ומיד לתת לו לאכול, אבל **בכלליות** - אם אדם נמצא במצב שהוא לא כ"כ יציב כלכלית, והנה מזכים אותו גם איזה 'מעמד־פרנסה', או נותנים לו איזו צדקה או הלוואה מ'גמ"ח' - גמילות־חסד - שיכול להעמיד אותו על רגליו, ועל־ידי־זה יוכל לתת עצה לעצמו - זו הצדקה הכי גדולה! **ולפי דברי חכמינו הקדושים** (סוכה מט:) **'גמילות־חסד' זה יותר גדול מ'צדקה'!** למה? כי אתה נותן לו איזו הלוואה, ואמנם הוא צריך להחזיר לך בעתיד את ההלוואה הזאת, אבל על־ידה הוא 'לעמוד על רגליו', ולהיות עצמאי, וממילא הוא פוטר עצמו מהבושה הזאת, כי הוא מרגיש: **'אני עבדתי על זה; הרווחתי את זה בעצמי!'...** זו הצדקה הכי גדולה - שהיא לא **'לחם של בושה'**.

ועל זה מסביר האר"י הקדוש: אם אדם היה מקבל את הכל בתור **'מתנת־חינם'**, הכל מוכן בשבילו בלי שום כח הבחירה - זה **"נַהֲמָא דְּכִיסּוּפָא"**, זו בושה... ולכן מוכרח להיות הניסיון מצד הנחש.

וכאמור לעיל, בשבילנו זה קל לדבר על זה ולחזק עצמנו איך נצלים מן הנחש, אבל לאדם הראשון לא היה את זה... זה היה ממש בתחילת בריאתו, והנה מגיע נחש וצריכים להסתדר ולהתמודד אִתּוֹ... הוא מסית אותך **"וִהְיִיתֶם כֵּאלֹקִים"** וכו' וקרה מה שקרה - שבאמת הוא אכל מעץ הדעת, ובזה התחילה כבר **"התוכנית השניה"**... מה הכוונה? כי בתחילת הבריאה היתה **"התוכנית הראשונה"** - היה הכל גן־עדן, ועכשיו הכל ירד... עכשיו יש כבר ענין אחר לגמרי... הקב"ה אמר: **"בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת"**, וממילא כבר נקבע ענין של מיתה, וכל הירידות של כל העולמות וכו' - כל דברים ירדו, ועכשיו אנחנו צריכים כבר לתקן...

והעבודה על התיקון הזה היא שנגיע אל התכלית - **"עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף"**, ויהיה התיקון השלם! נזכה להגיע שיהיה כבר "עולם התיקון",

שזה יהיה בעזרת השם **בקרוב** בביאת המשיח - שיהיה 'תיקון העולם', ונחזור אל התכנית הראשונה...

אז קרה מה שקרה, וירדו כל העולמות מחמת הירידה של אדם הראשון, וחכמינו הקדושים אומרים: **'אָדָם הָרִאשׁוֹן חָסִיד גָּדוֹל הָיָה'**; כלומר, שאמנם בעניין הניסיון שהיה לו - קרה מה שקרה, אבל למעשה הוא היה חסיד... הוא נברא מהקב"ה, וגם אחר מה שקרה - הוא עסק הרבה בתשובה, כי הוא ראה מה שנגרם על־ידי חטאו, והתחיל לעסוק בתשובה.

ומה היתה ה'תשובה' שלו? אומרים חכמינו הקדושים: אדם הראשון החליט שהוא צריך להיות מעכשיו פרוש ומובדל לגמרי מן הכל... 'גרמתי מה שגרמתי על־ידי שאכלתי מעץ הדעת, וזה נגרם לי מאשתי, אז אהיה פרוש'...

כי כתוב בפירוש, שאדם הראשון בתחילה זרק את האשמה על אשתו - **"וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ וָאֹכֵל"**; אומר רש"י: **'כָּאן כָּפַר בַּטוֹבָה'**; למה אתה זורק את האשמה על אשתך?!... **אתה** היית צריך להיות חזק! אשתך באה אליך ואומרת לך: 'הנה תאכל, זה בסדר, אל תדאג', אתה צריך להיות חזק: **אשתי, סליחה, אין דבר כזה! הקב"ה אמר 'לא' - זה 'לא'! אין על מה לדבר!** ואף אם היא אמרה שהיא כבר אכלה - **זהו! אין דבר כזה!** אדם צריך להיות חזק...

והוא לימוד **'למעשה'** לכל בית בישראל: כשמגיעים לדבר־הלכה, אם זה בענייני טהרה, ואם זה בשאר עניינים - **'הלכה' זה 'הלכה'! אין פשרות! יש הלכה, וזהו זה! צריכים לעמוד חזק ולדעת מה 'כשר' ומה 'טרף', מה 'מותר' ומה 'אסור', מה 'טהור' ומה 'טמא'... צריכים לדעת! אדם צריך להיות חזק בזה!**

[משא"כ כשמגיעים ל**תוספות של 'חומְרות'** - אדם צריך לדעת איך לנהוג אז בדיוק, כי לפעמים אכן צריכים ולפעמים דווקא לא... אבל דבר שהוא **ברור** על־פי ההלכה - על זה אין פשרות!].

אבל בשביל זה צריכים ללמוד הלכה... רבינו חיזק אותנו בכ"כ הרבה מקומות על ענין של הלכה [וביניהם בליקו"מ ח"א סי' ח', שרבינו מסביר שם שזה ענין של ה'גן־עדן', ורבינו מקשר את זה לכל 'מעשה בראשית', שכתוב "וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן", שזה ענין שהראש יוצא מעדן, "פִּישׁוֹן" - 'פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת' וכו']; **אדם צריך ללמוד הלכה! בלי הלכה - אדם לא יודע מה 'כן' ומה 'לא', מה 'מותר' ומה 'אסור'...** רבינו כ"כ שָׂם דגש על לימוד הלכה!

רבינו הקפיד על שני דברים שיהיו אצל האדם בתור **'חוק ולא יעבור'**: האחד - שאדם ידבר בכל יום להקב"ה, והשני - שילמד בכל יום הלכה; **אתה רוצה להיקרא על־שם רבינו - להיות "חסיד ברסלב"? כשאתה הולך לישון, תשאל את עצמך: 'למדתי היום הלכה?' - אם כן, אתה כבר "חצי חסיד ברסלב"... גם תשאל את עצמך: 'דיברתי היום להקב"ה? היה לי קצת התבודדות היום?' - אם כן, נוסף לך החצי השני...** אבל אדם שהוא לא לומד הלכה, והוא גם לא מדבר להקב"ה, גם אם הוא יאמר 'אני חסיד ברסלב', תשאל אותו: למה אתה חושב שאתה חסיד ברסלב? הוא יגיד: 'הייתי בראש־השנה באומן'... או: 'אני בא לבית־הכנסת של אנשי־שלומינו'... **בסדר, אבל האם אתה מקיים את ה'מינימום' שרבינו ציווה אותנו - להתבודד וללמוד הלכה? הוא לא יודע מזה בכלל...**

וב"ה זכינו בדורות אלו שהתחדשו כל־כך הרבה ספרים - **'לא אלמן ישראל'**, וישנם 'קיצורי הלכות' נפלאים להעניק לאדם יֵדַע בהלכה; כמובן, הבסיס הוא **'שולחן ערוך'** שחיברוהו מרן ה'בית־יוסף' והרמ"א, ועל השו"ע יש כ"כ מפרשים, ועליהם יש כ"כ הרבה קיצורים **שצריכים להם בימים אלו** - כי אין אנו כ"כ מסוגלים תמיד להיות בקיאים בכל העמקות של ההלכה... אבל מן הספרים האלו אפשר לראות את סיכום ההלכה למעשה.

וזה החל עם החיבור של הספר **'קיצור־שולחן־ערוך'** - שיצא לאור כבר לפני הרבה שנים, אבל בזמנינו זכינו שֶׁכָּל הצדיקים צמצמו לנו את ההלכות כדי שנוכל ללמוד אותן היטב, **וצריכים ללמוד! צריך להיות חיוב חזק אצל האדם ללמוד הלכה!** הלכות שבת, הלכות בשר בחלב, הלכות טהרה - כל ההלכות! וכן ההלכות שנוגעות ביום־יום - הלכות תפילה, הלכות קריאת־שמע, צריכים ללמוד את הכל! **צריך להיות לנו סדר בלימוד הלכה! זה 'חוק ולא יעבור'!** וכמו שאמר רבינו (שיחות־הר"ן, סי' כט): **'שֶׁכָּל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי מֻחְיָב לִלְמֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם פּוֹסְקִים וְלֹא יַעֲבֹר'**.

ורבינו אומר שם: **'וְאַף אִם הוּא אָנוּס וְאֵין לוֹ פְּנַאי, יִלְמֹד עַל־כָּל־פָּנִים אֵיזֶה סְעִיף שֻׁלְחָן־עָרוּךְ בְּאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמוֹ שֶׁהוּא עוֹמֵד עַתָּה בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ, כִּי צָרִיךְ לִלְמֹד אֵיזֶה דִּין בְּ"שֻׁלְחָן־עָרוּךְ" בְּכָל יוֹם וָיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו'**; אבל בדרך־כלל, באופן קבוע, אדם צריך שיהיה לו שיעור חזק בלימוד הלכה בכל יום - **ללמוד הלכות!** וכך אדם יודע מה **'כן'** ומה **'לא'**...

נשוב לענייננו: קרה מה שקרה עם אדם הראשון, ואכן הוא היה צריך להיות חזק ולהתגבר ולהגיד **'לא'** -

"אם הקב"ה אמר לא, אז לא!" אבל היה מה שהיה... אז איך מתקנים?

על זה לימדנו רבינו (ליקו"מ ח"ב סי' מט): **'וְדַע, שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה הִיא, כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת מַמָּשׁ שֶׁהָיָה מְקֹדָם הַתְּשׁוּבָה, כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים, וּכְשֶׁעוֹבֵר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת וְהָעִנְיָנִים שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה מַמָּשׁ, וְעַכְשָׁו פּוֹנֶה עֹרֶף מֵהֶם, וְכוֹפֶה יִצְרוֹ לִבְלִי לַעֲשׂוֹת עוֹד מַה שֶּׁעָשָׂה - זֶהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה, וְרַק זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה'**; דהיינו שזה יהיה בדיוק 'באותו מקום' ו'באותה אשה' - שזה ממש העניין האמור גבי אדם הראשון, שאשתו הסיתה אותו, והיה את המקום והזמן שזה היה, ועכשיו אדם צריך להיות חזק: **'היה מה שהיה, אבל מעכשיו כבר לא יקרו לנו דברים כאלה'...** זה עיקר התשובה!

אבל אדם הראשון, ש**'חסיד גדול היה'**, הוא קיבל על עצמו בתור תשובה "עבודה של פרישות"; הוא החליט: **עַכְשָׁו אֲנִי צָרִיךְ לְהִבָּדֵל!** - 'נכשלתי, ועכשיו אני צריך לפרוש לגמרי מכל עסקי העולם־הזה'... ואכן, הוא פרש לגמרי מ'ביתו - זו אשתו', וזהו זה...

ובאמת העניין הזה קורה הרבה פעמים לבעל־תשובה, שהוא רוצה באמת להתחיל חיים חדשים, אז הוא מחליט בעצמו ללכת מקיצוניות אחת לקיצוניות השניה, וזהו...

אבל הדבר הזה יכול להחזיק מעמד רק לקצת זמן, כי הנה היית במקום הכי נמוך והכי גרוע, ה' ישמור, ופתאום נהפכת לקצה השני, כמה זמן זה יכול להחזיק מעמד?... בן־אדם הוא בן־אדם... **ועל זה אדם צריך להיות מקורב לצדיקים כדי למצוא את "הדרך הממוצעת" שמלמדים אותנו הצדיקים - איך אנחנו יכולים לעבוד את הקב"ה עם כל מה שיש לנו, ולדעת ש"יש דרך!"... - אני אכן צריך לדעת מה 'מותר' ומה 'אסור', ולקדש את עצמי במה שמותר לי... זאת אומרת: לגשת לעבודת ה', ולדעת שזה 'מותר' וזה 'אסור', ולהיות חזק בזה!**

אז אדם הראשון נעשה פרוש גדול, וזה לא היה לזמן קצר אלא **מאה ושלושים שנה** היה עסוק בפרישות; אך באותו זמן שהוא היה פרוש - הרי הוא צריך שמירה עליונה... אמנם אתה פרוש, אבל בן־אדם הוא בן־אדם... ובפרט בדברים שנוגעים בקדושת בבית וכו' - **איך אדם יכול להיות פרוש?! מה זה צריך להיות?!...** אדם נברא כפי שנברא אותו הקב"ה, ואם הקב"ה ברא אותו ככה - **הוא צריך לבנות בית ולהיזהר בשלום־הבית - לדעת את כל ההלכות שצריך לדעת, ולדעת שיש מצוות שהקב"ה ציווה אותנו בהן, ואחת**

מהן היא מצות 'שלום־בית' - איך להקים בית, איך להחזיק בית; מוכרחים את זה! אתה לא יכול פתאום להחליט בעצמך - 'לא... זה לא בשבילי'... אל תשכח שיש לך שותף!

ממילא אם היית לבד במדבר או באיזה מרתף שאתה חי בו לבד - אז תעשה מה שאתה רוצה... **אבל התחתנת, יש לך אשה, יש לך ילדים, צריכים לדעת מה 'כן' ומה 'לא', ולדעת שזה הרצון של הקב"ה! הקב"ה רוצה שאתה תשמור על ההלכות עכשיו, ותעשה את מה שמותר - וזהו!**

ומובא בגמרא (עירובין יח:), שבאותן שנים שהיה אדם הראשון פרוש, בן־אדם הוא בן־אדם, ועברו עליו ניסיונות... היו לו ירידות ונפילות, היו באים רוחות ומחממים אותו וכו', עד שחזר לחוה אחר ק"ל שנה, והתקיים הכתוב בפרשת בראשית: "וַיֵּדַע אָדָם **עוֹד** אֶת אִשְׁתּוֹ" - הוא חזר והבין שעכשיו הוא צריך באמת לחזור... עכשיו הוא מגיע לשלום־בית אמיתי - לחזור! ואז נולד לו שֵׁת - שממנו הושתת העולם, וזה היה כבר כל הדורות, כי ממנו יצא נח ואברהם וכו' [כי קין והבל לא נשארו, ואח"כ הכל נמחה במבול], ואז התחיל ענין חדש.

אבל לפני־כן, בק"ל השנים האלו, היו לאדם הראשון ירידות ונפילות; אומר האר"י הקדוש (דברים מבהילים על הרעיון, אך כך מסביר האריז"ל), שהירידה למצרים, וכל מה שעם־ישראל סבלו שם, הכל היה כדי לתקן את כל הק"ל שנה שאדם הראשון היה פרוש מאשתו, כי היו נשמות שהלכו ויצאו וכו', והיו צריכים תיקון, ואלו הם הנשמות שירדו למצרים ושם עשו את התיקון... דברים נוראים!

אבל מה זה אומר בשבילנו? כי הנה התחלנו להסביר את ענין ימי השובבי"ם - שהם ימים של תשובה, ובהם קורין את הפרשיות האלו, **שזה סובב עלינו!** כל העניין הזה שירדו למצרים, הכל היה כוונה עליונה! אמנם החשבונות האלו יותר גדולות מהשכל שלנו, אבל אנחנו צריכים לקבל בתמימות ופשיטות - שזה היה תיקון, שהיו צריכים לרדת למצרים, ואנחנו צריכים לדעת איך **יוצאים** ממצרים... איך **ירדנו** למצרים - כל אחד יודע בעצמו, 'הייתי במצרים, ירדתי למצרים; כל הסיפורים שהיה עם אדם הראשון - בוודאי זה אצלי, אני מבין את זה טוב מאד'... אבל עכשיו בימי השובבי"ם מתחילים עם **'גאולת מצרים'** - לצאת ממצרים, שאנחנו מתחזקים מאד באמונה, שאנחנו אומרים: כן, **הכל מהקב"ה! הכל כוונה עליונה! ורוצים שאנחנו נשוב בתשובה!**

והתשובה צריכה להיות ממש באותו ענין - שאנחנו צריכים להתחזק! מצד אחד לדעת את ההלכה - מה אסור, צריכים לשמור על זה מאד, **ולכן מקובל בכל תפוצות ישראל בימים אלו של שובבי"ם לומדים הלכות, ובפרט הלכות טהרה - לומדים את הכל וחוזרים עוד הפעם על הכל, וכך הדברים יהיו ברורים לאדם ברור - הן לגברים והן לנשים - כל דבר יהיה ברור ולא יהיו שום ספיקות! כך הוא המנהג אצל עם־ישראל בכל הדורות, שהיו שומעים שיעורים על זה, והיו מתחזקים בדברים כאלו כדי לדעת בבירור מה 'אסור' ומה 'מותר'!**

ומצד שני, צריכים לחזק מאד **להיזהר מאד בשלום־בית** - לבנות את הבית, ולעשות את הכל שיהיה שלום, אהבה ואחוה בתוך הבית, **שזה הולך ביחד!** הכל זה ה'תיקון' הזה של ימים קדושים אלו.

זה הלימוד של ימי השובבי"ם המתחילים בפסוק הראשון של פרשת השבוע: **"וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה"**; מוהרא"ש היה תמיד אומר בשם ה'תולדות־יעקב־יוסף' - תלמידו של הבעש"ט הקדוש: מדוע כתוב בלשון הווה - **'הַבָּאִים'** מִצְרָיְמָה? הרי בסוף הפסוק כתוב "אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ **בָּאוּ**" - לשון עבר, וזה מובן, כי מדבר על מה שהיה, אבל מדוע בתחילת הפסוק כתוב לשון הווה - **'הַבָּאִים'** מִצְרָיְמָה?

אומר ה'תולדות' הקדוש משם רבו הבעש"ט הקדוש: אנחנו אלה ש**'באים מצרימה'**! זה החיים שלנו... אנחנו זוכים להיות **'בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'** - שזה השם החשוב של יעקב אבינו, אותיות **ל"י רא"ש**, "כִּי **שָׂרִיתָ** עִם אֱלֹקִים וְעִם אֲנָשִׁים" - זו מדרגה עליונה, ואנחנו צריכים לדעת: **'הַבָּאִים'** מִצְרָיְמָה - כל מה שעובר עלינו זה **'הַבָּאִים'** מִצְרָיְמָה! **כל מה שעובר עלינו זה בבחינת "הבאים מצרימה", וכמבואר לעיל - זה לא התחיל רק ב"מצרים", אלא כבר לפני־כן... איך הגענו למצרים? הגענו למצרים כי אנחנו צריכים לתקן את מה שהיה אצל אדם הראשון...**

אז אם אנחנו עוברים דבר כזה של 'מצרים' - עלינו לחזק את עצמנו באמונה, ולדעת שכך הקב"ה רוצה, שזהו: **"כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי"** - הקב"ה רצה ככה! הוא רוצה שאנחנו נעבור את הדבר, אבל **"הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד"** - הקב"ה ציווה לנו איך אנחנו יכולים להחזיק מעמד ולצאת מכל זה!

איך זוכים לצאת? זה יש לנו בהמשך הפרשה, שהקב"ה מצוה את משה רבינו: **לֶךְ תִּגְאַל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם**; הצדיק צריך לבוא לנשמות ישראל! במצרים זה היה **משה רבינו**, ובכל דור

דורו אלו **הצדיקים שבדור**, שהם באים לנשמות ישראל ומחזקים אותם.

ואכן, בהתחלה הם לא רוצים... הם בורחים! רבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' יח) שהצדיקים בורחים מכל מיני מנהיגות וכו', ואומרים: 'מה אני צריך את זה?'... וכמו שמשה רבינו אמר להקב"ה: **"מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ אֶל פַּרְעֹה וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם"** - הוא רוצה להתחמק מזה...

ורבינו מסביר שם, שזה בגלל שיש 'חרון־אף', כי לפעמים נשמות ישראל נמצאים במצב שהם רחוקים מאד מאמונה, ואומר רבינו ש'חרון־אף' מגיע ממיעוט אמונה, אז הצדיק אומר: 'מה אעשה איתם?'... **אבל הקב"ה מרחם על נשמות ישראל, והוא שולח להם את הצדיקים, ופוקד על הצדיק: 'אתה מוכרח!'...** הקב"ה אומר למשה רבינו: 'בלעדיך הם יישארו שם במצרים! אתה צריך ללכת! ויש לך כוחות לזה!' ומשה רבינו טוען: 'אבל אין לי דיבורים'... אומר לו הקב"ה: וכי הדיבורים הם שלך?! **"מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם... הֲלֹא אָנֹכִי ה'"!** וכי אתה הוא המדבר?!...

ואומרים חכמינו הקדושים, שככה זה היה במשך **שבעה ימים** - משה רבינו היה טוען יחד עם הקב"ה, והקב"ה אומר לו בכל פעם שילך לגאול את נשמות ישראל. ולכאורה יפלא, וכי ח"ו משה רבינו אומר דבר נגד ה'? ומדוע שבעה ימים היה צריך עד שנתרצה לילך? **אבל זה נבע מן הענווה והביטול של משה רבינו!** ועל־כן הוא אמר שוב ושוב **"מִי אָנֹכִי"**, כי הוא באמת הרגיש ככה!

והסוד במילים אלו **"מִי אָנֹכִי"**: **'מִי'** מרמז על מקום גבוה מאד [מ"י בגימטריא חמישים, והוא עולם גבוה מאד - 'עולם הבינה'], וזה מה שאומר משה רבינו: **'מִי - אָנֹכִי'**, כלומר: זה לא אני, אלא **'מִי'** הוא **'אָנֹכִי'**... וכמו שלבסוף אמר בפירוש: **"בִּי אֲ־דֹנָי"** לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי - מהו **'בִּי אֲ־דֹנָי'**?

בפרשת **ויגש** דיברנו מהפסוק **"וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה"** - שיהודה ניגש ליוסף הצדיק, וגם שם נאמרה לשון דומה: **"וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי"** [רק שם לא כתוב שֵׁם ה', ופה זה שֵׁם ה'], והסברנו אז את פירוש הצדיקים בזה, שכשאדם רוצה להתפלל להקב"ה, שזה **"וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה"** - **יהודי** רוצה **לגשת** לתפילה לפני הקב"ה, אזי הסמ"ך־מ"ם בא ומבלבל אותו: 'מה אתה ניגש להתפלל?! פתאום אתה רוצה לחזור בתשובה?! נזכרת עכשיו?! איפה היית עד עכשיו?!'... אז אדם צריך לחזק את עצמו: **"בִּי אֲדֹנִי"** - הקב"ה בתוכי! וכי זה **אני** מתפלל? **הקב"ה** נותן לי את הכח להתפלל!

הגמרא אומרת (ברכות ז.): **מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל? שֶׁנֶּאֱמַר** (יְשַׁעְיָה נו, ז) **"וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי" - 'תְּפִלָּתָם' לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא 'תְּפִלָּתִי', מִכָּאן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל**; איפה הקב"ה מתפלל? אומרים צדיקים: **הקב"ה מתפלל בתוך האדם!** כשאתה מתפלל - מי מתפלל באמת בתוכך? **הקב"ה מתפלל!** ועליך להכיר שהקב"ה הוא נותן לך את הכח להתפלל!

נמצא א"כ, שיש לך כבר תשובה ליצר־הרע שאומר לך 'מי אתה; מה אתה'... **זה לא אני! הקב"ה מתפלל בתוכי! יש לך טענות על זה?!...**

[אגב, זה מה שאדם הראשון צריך להגיד לנחש שבא להסית אותו - **"מה אתה רוצה ממני? הקב"ה ברא אותי... אתה רוצה להסית? לְךָ מאיפה שבאת... הקב"ה ברא אותך היכן שאתה - לך למקומך"...** אבל היה לו ניסיון, והיה צריך את ההכנעה הזאת של **"בִּי אֲדֹנָי"**].

אותו ענין היה אצל משה רבינו: הקב"ה שולח אותו לגאול את נשמות ישראל, והוא אומר: 'מי אני?'... מתגלה אליו השכינה, הקב"ה עכשיו מדבר אִתּוֹ - הוא זוכה ל'גילוי שכינה', הוא זוכה למדרגה גדולה מאד, אבל משה רבינו אומר: זה לא אני... שזה: **"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה' בִּי אֲ-דֹנָי"** - רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה נִמְצָא בְּתוֹכִי! **"לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי"** - אני בעצמי, אין לי דיבורים **"גַּם מִתְּמוֹל גַּם מִשִּׁלְשֹׁם גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ אֶל עַבְדֶּךָ"** - הנה באת אליי כבר שבע ימים, אבל **לי אין! זה לא אני! "כִּי כְבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן אָנֹכִי"** - אני בעצמי בקושי מדבר... ומה שאני **'כן'** מדבר זה רק כי **אתה** מדבר איתי! אז איך אני אלך לגאול את נשמות ישראל?!... **הענווה והביטול של משה רבינו היתה כ"כ גדולה שלא הרגיש ראוי לכך**, וכמו שרבינו מסביר שם, שצדיקים בורחים מכל־מיני ענייני מנהיגות וכו' כי **"מי אני"...**

אבל: **"וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם"** - 'נתתי לך פֶּה!' **"הֲלֹא אָנֹכִי ה'"** - זה לא אתה באמת, זה **אנכי**! ואני אומר לך: **"וְעַתָּה לֵךְ וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ"** - אתה מסוגל לזה! זה התפקיד שלך! **וזה התפקיד של הצדיקים בכל דור - לחזק נשמות ישראל!**

כתוב **"וְעַתָּה" לֵךְ - 'ועתה'** הוא לשון תשובה, זאת אומרת: תלך עם כח התשובה! שזהו: **וְאָנֹכִי "אֶהְיֶה" עִם פִּיךָ - 'אֶהְיֶה'** הוא השם של תשובה, שבאמת כל הסוד הזה מונח בפרשת השבוע, מה שמובא בדברי רבינו (ליקו"מ ח"א סי' ו) העניין של **אֶהְיֶ"ה** - 'אנא זמין למהווי', כלומר 'אני מתחיל מעכשיו!' כל המקור לזה הוא מפרשת השבוע. כי כשמשה רבינו שואל את הקב"ה איזה

שֵׁם להגיד לנשמות ישראל - הרי צריך להגיד איזה שֵׁם... אנחנו בזה העולם, וצריכים איזו הגדרה של 'שֵׁם'... אני אגיד שיש "בורא עולם", אבל צריכים להגיד 'שֵׁם'... אז הקב"ה אומר למשה רבינו: **"אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה" -** מסביר רבי נתן על־פי דברי רבינו: **'אֶהְיֶה'** זה עוד לפני שם **הוי"ה**, כי **'הוי"ה'** זה כבר הבריאה "למעשה", אבל **'אֶהְיֶה'** כלפי הקב"ה[ד] היינו **"וְאָנֹכִי 'אֶהְיֶה' לָהֶם** לֵאלֹקים" - כלומר: האדם עכשיו עדיין לא זוכה לזה, כי הוא עדיין במדרגה מאד קטנה, הוא לא מבין כלום, אבל: "וְאָנֹכִי **'אֶהְיֶה' לָהֶם** לֵאלֹקים"; זה השם **אֶהְיֶה**, שהוא עוד לפני התחלת הכל - זה המקום הכי גבוה!

והעניין שכופלים זאת - **"אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה" -** מסביר רבי נתן, שזה חיזוק לאדם, שגם אם הוא התחיל פעם אחת לשוב בתשובה, והנה הוא נפל... אז הוא חושב: ניסיתי, רציתי, ולא 'הלך' לי, והוא בורח ונופל ח"ו עוד הפעם... ועל זה אומר הקב"ה: **"אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה" -** אני אהיה עמם בצרה זו, ואני אהיה איתם בכל הצרות שיהיו...

אמר משה רבינו: וכי עכשיו כבר אגיד להם שיהיו עוד צרות?!... הרי הם עכשיו במצרים סובלים סבל־מוות - **"וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם"**, וכי אגיד להם שיהיו עוד צרות?!... אז הקב"ה אומר לו: **"כֹּה תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם"** - תגיד להם שאני איתם עכשיו... והלימוד היוצא מזה, שזהו דבר תמידי - **תמיד אהיה עמם!**

וזה מה שכתוב פה, שזה היה היום השביעי - היום האחרון שהקב"ה אמר למשה רבינו שילך למצרים: **"וְעַתָּה לֵךְ"** - לך עם כח התשובה [**'עתה'** לשון תשובה], **"וְאָנֹכִי 'אֶהְיֶה' עִם פִּיךָ"** - פה ענין שם **אהי"ה**, **"וְהוֹרֵיתִיךָ אֲשֶׁר תְּדַבֵּר"** - 'אני אלמד אותך איך לדבר עם נשמות ישראל! אתה מוכרח!'.

כי בלי הצדיק - אדם הוא אבוד... אם הוא לא מקורב לצדיק, מאיפה יקבל חיזוק?... בן־אדם מתחזק, יש לו הרהור תשובה - לכל אחד יש הרהור תשובה, וכמו שאמר הבעש"ט הקדוש על המשנה (אבות ו, ב): **'בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת, אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה'**; שזה ענין שאדם מקבל הרהורי תשובה במשך היום. והנה אדם קיבל הרהור תשובה, ומה קורה אח"כ?... בלי הצדיק - זה יכול להשפיע עליו באופן שלילי, וכמו שאומר רבינו על הרשעים, אחר שמגיע אליהם הרהור

ד. כי כלפי האדם פירוש **'אהיה'** הוא "אנא זמין למהווי", אבל עכשיו אנחנו מדברים פירוש השם **אהי"ה** של הקב"ה.

תשובה - הם מתגברים יותר ברשעות... כי הנה היה לו הרהור תשובה, והוא אומר: 'תראה מה איתי'... והרי אין לו את ההתחזקות הנכונה, וממילא זה גורם לו לעשות יותר גרוע... יש לו 'מַצָּפוּן' בגלל הרהורי התשובה, אבל הוא לא יודע מה לעשות עם זה - והוא עושה יותר גרוע... **וצריכים את הצדיק שיחזק אותו ויראה לו את הכוחות שלו - יש לך כוחות! אתה יכול! אמנם אתה במצב מאד מאד לא טוב, אתה בחור צעיר, אבל יש לך כוחות! אמנם יש בלבולים, הסתות, אבל יש לך כוחות עצומים! ואם תהיה חכם, תהיה מקושר להצדיק, ותקבל ממנו את החיזוק הזה - תזכה להגיע לדברים שלא חלמת עליהם בחיים שלך...**

זה מה שהצדיקים מלמדים אותנו בכל דור ודור, **וההתחלה היתה** אצל משה רבינו במצרים, ואח"כ כל הצדיקים במשך כל הדורות, וכמו שאומר רבינו בתורה השניה בליקוטי־מוהר"ן, על מה שהיו חכמי הגמרא קוראים אחד לשני: **'משה, שפיר קאמרת'** - שלכל צדיק יש חלק של משה רבינו.

ובעצם, **לכל יהודי** יש חלק של משה רבינו בתוכו, וכמובא בדברי רבינו בפירוש (ליקו"מ ח"ב סי כ"ו וסי' ע"ב), שלכל אדם יש את העניין של משה רבינו, ובכל איבר יש את השפלות של משה רבינו; רק הבעיה שזה רדום אצלו... הוא תוהה: 'וכי לי יש איזו שייכות למשה רבינו?!'... **אכן כן! יש לך שורש בנשמת הצדיק!** רק מה? זה רדום אצלך... **ואם תגיע אל הצדיק - הצדיק יעורר אותך מהשינה, הוא יעורר את כל האיברים שלך מהשינה שלהם!** יש רמ"ח איברים, ומשה רבינו נקרא **'מְחֹקֵק'** - גימטריא **רמ"ח**, ובתוך כל איבר ואיבר יש את הכח של משה רבינו! אבל זה רדום, **והצדיק יעורר אותך ויקיץ אותך מהשינה שלך, ותבין שיש לך כוחות להתקרב להקב"ה!**

אך בשביל זה מוכחים את הצדיק, ולכן הקב"ה אומר למשה רבינו: 'אתה מוכרח ללכת לעם־ישראל, כי בלי זה הם יישארו ח"ו במצרים'... ומשה רבינו הבין את זה לבסוף, והוא אכן הלך למצרים.

ומדוע באמת הצדיקים לא רוצים להנהיג את נשמות ישראל? מסביר רבינו, כי באמת זה לא קל... **זה הרבה בלבולים, זה קשה, כמה זמן צריכים לבטל! כמה "מסירות גוף" ו"מסירות נפש" צריכים בשביל זה - להתעסק ולטפל בנשמות ישראל... אבל זה הרצון של הקב"ה, שיהיו צדיקים שיחזקו את עם־ישראל!**

וזוהי הזכות שלנו, שאנחנו זוכים לדעת מרבינו, שהוא הנשמה הקדושה

של משיח צדקנו, ובזה אנחנו חוזרים לתחילת דברינו... הרי התחלנו לדבר מכל מה שהיה בתחילת הבריאה עם אדם הראשון, והזכרנו שהיתה "**תכנית א'**" קודם חטא עץ הדעת, ואח"כ התחילה "**תכנית ב'**" - אחר החטא.

ולכאורה יש להבין, הרי אצל הקב"ה הכל גלוי וידוע, וא"כ מה העניין הזה שאחר החטא הכל השתנה והתחיל 'עולם חדש'? אכן, לגבי אדם הראשון באמת התחיל 'עולם חדש' - שהוא היה צריך לתקן מה שעשה [שזה גרם אח"כ את ירידת מצרים וכו'], אבל הרי הקב"ה ברא את העולם בשלימותו, ומה קרה עם זה?... מה קרה עם "**תכנית א'**"?... **זה בוודאי נשאר קיים!** איך? **כי יש נשמה, שהיא הנשמה של משיח צדקנו, שהיא לא ירדה ולא נפלה עם ההסתה של הנחש... וכך אמר רבינו בפירוש: 'הַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי לֹא הָלְכָה!'...** אמנם הנחש הסית, אבל היתה את נשמת המשיח שלא נפלה בהסתתו, ועל־כן '**נחש**' בגימטריא '**משיח**', כי הוא "זֶה לְעֻמַּת זֶה", ומשיח צדקנו עמד שם נגד הנחש...

נמצא א"כ, שאכן אדם הראשון חטא בעץ הדעת, והיו כלולים בו כל הנשמות, אבל נשמה אחת נשארה נקיה וטהורה... שהיא נשמת המשיח, שעליה אמר רבינו: **'הַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי לֹא הָלְכָה!'...**

ומה הלימוד מזה בשבילנו? **שיש כזה כח להצדיק האמיתי, שהוא עוד "קודם החטא"!** שזו בעצם נשמה אחת של הצדיקים מיחידי הדורות - משה רבינו, רבי שמעון בר יוחאי, האר"י הקדוש, הבעש"ט הקדוש, ורבינו ז"ל; שהם חמישה חלקים של נשמה אחת - נשמת הצדיקים מיחידי הדורות, **ונכלל בה כל מי שזוכה להתקרב לרבינו באמת, ולהכניס בעצמו את הלימודים של רבינו!**

וזה התפקיד הקדוש של '**הפצת אור רבינו בכל העולם**' - כי זוהי הנשמה של משיח, ואלו הם הלימודים של משיח צדקנו! **את זה משיח יבוא ויגלה!** אז אנחנו נחכה עד שיבוא משיח?... **אנחנו צריכים כבר עכשיו לעסוק בזה!** וכפי שאנחנו מפיצים ומעוררים את הבריות שיש כאלה לימודים, מפיצים את הספרים הקדושים - כל הלימודים האלו, בזה מקרבים את ביאת המשיח! **אנחנו עוסקים במה שמשיח יגלה!**

משיח יבוא, וכי הוא יתחיל רק לעסוק בבית־דפוס בהדפסת ספרים? נחכה עד שהוא יבוא ועד שזה יהיה?... אנחנו צריכים **כבר עכשיו** 'להכין את השטח' - לקחת את כל הלימודים, לכתוב, להדפיס, ולהפיץ, זה מה שאנחנו צריכים לעשות! **וממילא אנחנו כבר השלוחים של משיח־צדקנו...** אדם חושב: 'מי אני; אני לא־כלום'... **לא!**

אתה עכשיו מקרב את הגאולה! משיח־צדקנו שולח אותך! ואל תגיד 'אני לא־כלום', שזה מה שמשה רבינו טען להקב"ה: "**מִי אָנֹכִי**"; וכמו שהסברנו: **זה לא 'אתה'! אתה רק בגדר "בובה" - שום דבר... זכית להתקרב לצדיק? זכית ב"ה לדעת מכאלה דברים? קח ספרים ותפיץ אותך בכל העולם, ואתה עכשיו מקרב את הגאולה! כי עוד אחד ידע מזה, ועוד אחד ידע מזה, ואתה מקרב את כל הגאולה..** זה כל סוד אור רבינו שמתגלה בעולם.

נמצא א"כ, שהתכנית הראשונה עדיין נשארה, ואנחנו צריכים רק לחזור אל המקור הזה...

ורבינו הוא זה שמלמד אותנו את כל מה שהתחלנו להגיד - שגם אם קרה מה שקרה, אדם מחזיק מעמד, ו**'יש ענין שנתהפך הכל לטובה'** - נתגלה לו שכל הירידות שירד, וכל השאול־תחתית שעבר עליו בחיים, הכל היה רק כדי שיתקיים בו: "**וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה**" - תזכה עכשיו להגיע לעליה כפולה! עליה שלא 'חלמת'! **ואכן כן, עכשיו אתה תחזור להיות כמו אדם הראשון לפני אכילת עץ הדעת!** אדם תוהה: איך זה שייך בכלל?... **זה שייך כי רבינו כבר שם! רבינו הוא שם, ורבינו לוקח אותנו לשם... רבינו מחזיר אותנו אל הגן־עדן - אל התכנית הראשונה! וכל אחד כפי שמתקרב לרבינו, הוא זוכה באמת להגיע אל העניין הזה...**

אלו הם השובבי"ם, שאנחנו שבים וחוזרים אל המקום הזה, כי הקריאה בפרשיות אלו מעוררת את העניינים האמורים, ובפרט הפרשה הראשונה - פרשת שמות, שרואים איך עם־ישראל היו במצרים, והנקודה הכי חשובה של הפרשה - **משה רבנו מגיע!** והצדיקים שבכל דור הם בבחינת משה רבינו, ואכן לכתחילה הוא בורח... הוא לא רוצה את זה... אבל הקב"ה אומר לו (חבקוק ג, ב) "**בְּרֹגֶז - רַחֵם תִּזְכּוֹר**", אתה צריך להנהיג ברחמנות - "**כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם**" (ישעיה מט, י), צריכים לרחם על נשמות ישראל! ומשה רבנו אכן הולך אל השליחות הקדושה שלו...

ובמה מסתיימת הפרשה? **במחלוקת שמתעוררת על משה רבינו**; פרשת השבוע זה המקום הראשון שאנחנו שומעים מ'דתן ואבירם' שקמו נגד משה רבינו, וכמ"ש "**שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים**" וגו' - בעלי־מחלוקת; שזה סובב על כלליות הלצים והמתנגדים של הצדיקים [רבינו אומר בספר־המידות (אות מריבה, סימן צד): '**בְּכָל בַּעֲלֵי מַחֲלֹקֶת נִתְגַּלְגְּלִים שָׁם נִיצוֹצִין מִנִּשְׁמַת דָּתָן וַאֲבִירָם**'], שזה דבר הכרחי מחמת "**כח הבחירה**" - מצאת כבר את המשיח? מצאת כבר את הצדיק שיציל אותך?

אל תחשוב 'מצאתי כבר, וזהו'... **תדע שיש 'דתן ואבירם' - יש לצים ומתנגדים, בעלי־מחלוקת ומריבה, מדברים לשון־הרע ורכילות ומסיתים נגד הצדיק, וזה לא קל... וזה הנחש! הנחש הוא לא מתייאש... הוא בא בכל פעם!**

ומה הם אומרים למשה רבינו? אומר הפסוק, שהם ניצבים לפני משה רבינו ואומרים: **"הִבְאַשְׁתֶּם אֶת רֵיחֵנוּ"; אתה לא מתבייש להגיד ככה למשה רבינו?! ואיזה ריח יש לך? ה' ישמור! לך בעצמך איזה ריח יש, רחמנא ליצלן... ואתה אומר להצדיק "הִבְאַשְׁתֶּם אֶת רֵיחֵנוּ"?!... אתה בעל־מחלוקת ובעל־מריבה, אתה לא מתבייש לדבר ככה אל הצדיק?!...**

ומשה רבנו שומע את זה ואומר: 'אני רציתי לעזור לבני־אדם ולהציל אותם, וכך הם אומרים לי?!'... אז הוא בא להקב"ה וטוען: **"לָמָּה זֶּה שְׁלַחְתָּנִי"** - 'רציתי לבוא, ואני מקבל כאלה ביזיונות?'... אבל הצדיקים צריכים לעבור את זה... הקב"ה אומר לו: **אל תפחד! "עַתָּה תִּרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפַרְעֹה" - תראה מה יהיה פה... הקב"ה מחזק את משה רבנו!** אבל זה ניסיון...

הכלל למעשה, שזוהי התקווה שלנו - להתקרב לצדיקים, וברוך השם שאנחנו זוכים לדעת מרבינו, שכל הלימודים האלו הם הלימודים של משיח צדקנו, ועלינו לקחת את זה ולהפיץ את זה בכל העולם! ועל־ידי־זה אנחנו מכינים את כל העולם כולו לקראת הגאולה, שיבוא משיח צדקנו ויאיר את השכינה בכל העולם כולו, ויקויים (צפניה ג, ט) **"כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם ה' לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד"**; והדבר הראשון הוא להחזיר את כל עם־ישראל בתשובה, ואח"כ להחזיר את כל העולם כולו! הקב"ה יעזור שזה יתקיים בקרוב, יבוא משיח צדקנו ויהיה הגאולה השלימה!

breslev.shely@gmail.com